

وقتی همه خوابیم

جراحی زیبایی شده است، نقشی فرعی را در فیلم می‌گیرد که پیش از این پرند پایا خودش بازی می‌کرده است. در نهایت فیلم تبدیل به چیزی می‌شود که با فیلمنامه کارگردان زمین تا آسمان فرق دارد و قهرمان فیلم همسو با جریانی که در پشت پرده حاکم است به مرگ خود خواسته تن می‌دهد که کنا به‌ای است به وضعیت فیلمسازی در سینمای ایران از نگاه بیضایی؛ مثله شدن هنر و از بین رفتن خلاقیت در ازای پول، قدرت و امیال نفسانی.

«وقتی همه خوابیم» تندترین و صریح‌ترین مانیفست افشاگرانه بهرام بیضایی در برابر سینمای ایران است؛ که از جشنواره فیلم فجر سال ۱۳۸۷ در رشته‌های تدوین، چهره‌پردازی و طراحی صحنه و لباس برنده جایزه شده است.

نویسنده و کارگردان: بهرام بیضایی

باز بگران: مژده شمسایی، علیرضا جلالی تبار، مجید مظفری، هدایت هاشمی، حسام نواب صفوی، شقایق فراهانی، سحر دولت‌شاهی، سید مهر داد ضیایی، میر طاهر مظلومی، حسین محب‌اهری

محصول ۱۳۸۷

آخرین فیلمی که بهرام بیضایی پیش از مهاجرتش برای سینمای ایران ساخت و اگر سینما کمی با او مهربان تر بود هرگز ساخته نمی‌شد و اصلاً آخرین فیلم این کارگردان و پژوهشگر بزرگ نمی‌شد. فیلمی که با سرمایه شخصی تهیه شد و مستقیماً به پشت پرده سینما می‌پردازد و تصویری عریان از چکیده‌های آنچه بر بیضایی احتمالاً در تمام سال‌های فعالیتش در سینما و به‌طور ویژه پروژه یکی مانده به آخرش «لبه‌ی پر تگاه» که نیمه تمام ماند، گذشت به نمایش می‌گذارد.

آنها که سینما را دنبال می‌کنند، از ماجرای ساخت فیلم باخبرند. بیضایی به دلیل اختلاف با تهیه‌کننده (گفته می‌شود به دلیل تحمیل یک بازیگر ستاره از سوی تهیه‌کننده و همین‌طور اختلاف با این بازیگر) پروژه «لبه‌ی پر تگاه» را متوقف گذاشت و تصمیم گرفت فیلم در فیلمی درباره همین ماجرا بسازد.

در یک سوم ابتدایی فیلم ما با داستان چکامه جهانی (مژده شمسایی) مواجهیم که همسر و فرزندش را در تصادف رانندگی از دست داده است و با فردی به نام نجات شکوندی (علیرضا جلالی تبار) که تازه از زندان آزاد شده آشنا می‌شود و از طرفی با فشار و کیل خانواده راننده برای رضایت دادن مواجه است. اما به زودی متوجه می‌شویم که یک گروه کارگردانی در حال ساخت این فیلم است و بازیگر زن نقش اول پرند پایا نام دارد و بازیگر نقش زندانی مانی اورنگ.

در ادامه تهیه‌کننده و سرمایه‌گذاران فیلم تغییراتی را به فیلم تحمیل می‌کنند که کارگردان مجبور می‌شود بر خلاف میلش به آنها تن بدهد. مثلاً بازیگر ژنگولی به نام شایان شبرخ (حسام نواب صفوی) جایگزین مانی اورنگ می‌شود و بازیگر زنی به نام خاطره مقبول (شقایق فراهانی) که تمام اجزای صورتش (با گریم گل درشت)

میکس

نویسنده و کارگردان: داریوش مهرجویی

باز بگران: خسرو شکیبایی، لیلا حاتمی، عزت‌الله انتظامی، علی مصفا، محمدرضا شریفی‌نیا، فردوس کاویانی، ناصر چشم‌آذر، گوهر خیراندیش، نگار فرورزنده، بیتا فرهی

محصول ۱۳۸۷

فیلم شخصی داریوش مهرجویی بعد از چندین سال تجربه سانسور و توقیف فیلم و استرس ناشی از به موقع رساندن فیلم به جشنواره درباره مر حله‌ی فنی تولید فیلم یعنی «میکس» آن وهجو سینماست. کلاژی است از سایر فیلم‌های شاخص کارگردان و درسرهایی که یک فیلمساز برای ساخت فیلم در سینمای ایران به دلایل گوناگون از کمبود امکانات گرفته تا بودجه و کم‌کاری عوامل و مشکلات شخصی هنرمندان متحمل می‌شود.

بیشتر فیلم در فضای بسته و تاریک اتاق میکس در میان بعضی صداگذاران و صدابرداران نام‌آشنای سینما می‌گذرد و تداعی‌کننده سالن تاریک سینماست. در همین فضای تنگ پر رفت و آمد و در محاصره نگاهتوها، ما شاهد تلاش‌های فیلمسازی به نام خسرو (خسرو شکیبایی) هستیم که تحت فشار تهیه‌کننده باید هر طور شده فیلمش را به سرانجام برساند.

اما فیلم مشکل صدا دارد و بعضی باز بگران باید دوباره به استودیو بیایند تا دیالوگ‌هایشان را دوباره ضبط کنند. ما اینجا شاهد حضور گوهر خیراندیش و فردوس کاویانی هستیم که می‌آیند بخشی از دیالوگ‌های فیلم «بانو» را در استودیو ضبط می‌کنند. یا موسیقی متن فیلم آماده نیست و کارگردان شخصاً به سراغ آهنگساز فیلمش ناصر چشم‌آذر، که در فیلم نقش خودش را بازی می‌کند و در بسیاری از فیلم‌های مهرجویی با او همکاری داشته است، می‌رود و آنچه در سکانس خانه چشم‌آذر می‌بینیم روشن است که برگرفته از رابطه‌ی حقیقی مهرجویی با این

آهنگساز فقید بوده است.

حضور لیلا حاتمی و علی مصفا که بعد از بازی در فیلم «لیلا» در واقعیت و روی پرده‌ی سینما تبدیل به زوج شدند، و رابطه شکرآبی که به عنوان دو بازیگر در «میکس» بینشان وجود دارد که حتی حاضر نیستند مقابل هم قرار بگیرند تا کارگردان بتواند صحنه‌ی حضور آنها در فیلمش را زیر باران دوباره بگیرد، پارودی جالبی از روابط پشت پرده بازیگران و همچنین در تضاد با نسبت این دو بازیگر در دنیای واقعی به وجود آورده است.